

Ј.З.У. ЦЕНТАР ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ - СКОПЈЕ **ISHP QENDRA E SHËNDETIT PUBLIK - SHKUP**

ул. 3-та Македонска бригада бр.18 Скопје, тел. 02/3298 667, факс 02/3298 251, www.cph.mk
rr. Brigada e 3-të Maqedonase nr. 18 , Shkup tel. 02/3298 667, faks 02/3298 251, www.cph.mk

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА ЕВАЛУАЦИЈА НА НАЦИОНАЛНАТА ГОДИШНА ПРОГРАМА ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2020 ГОДИНА, ЗА ПОДРАЧЈЕТО НА ЦЈЗ- СКОПЈЕ, ОДДЕЛЕНИЕ ЗА СОЦИЈАЛНА МЕДИЦИНА

Одделението за социјална медицина при ЈЗУ Центар за јавно здравје (ЦЈЗ) - Скопје на територијата на Скопскиот регион, кој според Државниот завод за статистика на Република Македонија на крајот од 2020 година броел 633.273 жители, во текот на 2020 година ги реализира следните програмски задачи и активности во доменот на Социјално-медицинската дејност со здравствена статистика и промоција на здравјето, а во согласност со Националната годишна програма за јавно здравје во Република Македонија за 2020 година:

I. Во Одделението за социјална медицина при ЦЈЗ-Скопје од здравствените установи на територијата на Центарот за јавно здравје се прибрани, контролирани и компјутерски обработени збирни и индивидуални здравствено-статистички извештаи кои се однесуваат на мрежата, организациската структура, обезбеденоста со кадар, обемот на извршената работа и утврдениот морбидитет во примарната и секундарната здравствена заштита во амбулантно-поликлиничката здравствена дејност и понатаму во болничката дејност, во секундарната и терциерната здравствена заштита, вклучувајќи го и болничкиот морталитет.

Заради давање на стручно-методолошка помош од областа на здравствената статистика и информатика, во текот на 2020 година континуирано се вршени електронски комуникации и теренски посети во здравствените установи на територијата на Центарот за јавно здравје Скопје по индикација и непрекинато е спроведувана едукација во објектот и on line во и од Центарот при прием на извештаите.

II. Изготвени и доставени во предвидениот рок според Националната годишна програма за јавно здравје за 2019 година во печатена форма до ЈЗУ Институт за јавно здравје (ИЈЗ) на РМ и постирани на сајтот на ЈЗУ ЦЈЗ-Скопје се следните извештаи, анализи, информации:

Ред. бр.	Вид на задача	План за работа во 2020 г.	Извршув.2021	Опфат%
1	2	3	4	5
Здравствена статистика и информатика				
Г.1	<i>Збирни извештаи.</i> Прибирање, логичка и математичка контрола на податоците, компјутерски внес и обработка на податоците. Подготовка и доставување на извештаи до ИЈЗ на СРМ. Архивирање на збирните извештаи во Одделението.	5309	3164	59,6%
1-1	Служба за општа медицина, итна медицинска помош и домашна посета; Образец бр. 3-01-60	1200	704	58,7
1-2	Служба за заштита на деца; Образец бр. 3-03-60	550	238	43,3
1-3	Служба за заштита на училишни деца и младина, Образец бр. 3-04-60	650	480	73,8
1-4	Служба за здравствена заштита на жени, Образец бр. 3-05-60	200	69	34,5
1-5	Служба за медицина на трудот; Образец бр. 3-02-60	8	0	0,0
1-6	Специјалистички служби, Образец бр. 3-01-60;	900	774	86,0
1-7	Служба за рехабилитација, Образец бр. 3-08-60;	90	29	32,2
1-8	Служба за трансфузија на крв, Образец бр. 3-10-60;	8	2	25,0
1-9	Служба за поливалентна патронажа, Образец бр. 3-17-60;	68	68	100,0
1-10	Извештај за здравствено просветување, Образец бр. 3-13-60;	16	0	0,0
1-11	Извештај на лабораторијата, Образец бр. 3-14-60;	150	154	102,7
1-12	Извештај за здравствена исправност на храна и предмети за општа употреба (образец 3-15-60)	8	2	25,0
1-13	Служба за заштита и лекување на устата и забите, Образец бр. 3-09-60;	1080	490	45,4
1-14	Служба за белодробни заболувања и туберкулоза, Образец бр. 3-06-60;	1	1	100,0
1-15	Збирен извештај на службата за болничко лекување, образец број 3-21-60	250	153	61,2
1-16	Извештај за извршени систематски прегледи на ученици и студенти	130	0	0,0

Г.2	Индивидуални извештаи. Прибирање, логичка контрола и компјутерски внес и обработка на податоците. Подготовка и доставување на извештаи до ИЈЗ на РМ. Архивирање на извештаите на Одделението.	164155		Целосен опфат на населението и на сите здравствени установи на територијата на ЦЈЗ Скопје
2-1	Индивидуален извештај за стационарно лекувано лице, образец број 3-21-61А	130000	77509	59,6
2-2	Пријава за породување, образец број 3-21-63	10440	8978	86,0
2-3	Пријава за прекин на бременост, образец број 3-21-64	2150	1692	78,7
2-4	Индивидуални извештаи за незаразни заболувања:	21565	9596	44,5
2-4-1	малигна неоплазма, образец МЗС-01	6600	6159	93,3
2-4-2	шеќерна болест, образец МЗС-02	10800	14132	130,9
2-4-3	алкохолизам и други зависности, образец МЗС-06	700	858	122,6
2-4-4	професионално заболување, образец МЗС-07	10	1	10,0
2-4-5	исхемична болест на срцето, образец МЗС-03	950	647	68,1
2-4-6	бубрежна инсуфициенција, образец МЗС-04	300	301	100,3
2-4-7	психози, образец МЗС-05	950	1244	130,9
2-4-8	ревматска треска, образец МЗС-08	5	5	100,0
2-4-9	интоксикација-труење, образец МЗС-09	100	96	96,0
2-4-10	сообраќаен траматизам, образец МЗС-10	1150	580	50,4
Г.3	Збирни извештаи за организациона структура и кадри, Образец 3-00-60, состојба на 31.12.2019 година: прибирање, контрола, компјутерски внес и обработка на податоците. Подготовка и доставување на извештаи до ИЈЗ на РСМ.	14300/750	14320/742	100,0
Г.4	Посети за стручно-методолошка помош за изготвување на извештаите.	770	780	101,3
4-1	Теренски посети	20	20	100,0
4-2	Посети во објектот на ЦЈЗ Скопје	750	230	30,7

Здравствена едукација преку едукативни предавања за целни групи				
Г.5	Здравствена едукација на целни групи на подрачјето на Центарот ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ СКОПЈЕ:			Дел од градинките, основните и средни училишта и домови за стари лица во Регионот, според договор со локалната самоуправа и конкретните установи.
5-1	<i>Едукативни предавања во предучилишни и училишни установи (основни и средни училишта) и во домови за згрижување на стари лица на теми во согласност со Националната годишна програма за јавно здравје на РМ</i>	760 предавања/11 879 опфатени предучилишни и училишни деца и возрасни лица		
5-2	<i>Едукативни трибини со јавноздравствена проблематика од интерес за подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје на теми во согласност на Националната годишна програма за јавно здравје на РМ</i>	12 трибини/ 326 опфатени учесници		
5-3	<i>Подготовка на агитки и/или брошури</i>	4 со различна содржина	1	
5-4	<i>Дистрибуција на печатен материјал во здрав. и образовни установи- брошури, постери и флаери</i>	1000 флаери и/ или брошури	180*	
Г.6	Советувалишта за (1) сексуално и репродуктивно здравје и (2) за одвикнување од пушење:			Сите млади на територијата на Центарот.
6-1	<i>(1) Давање бесплатни совети на млади лица за сексуално и репродуктивно здравје во и вон Центарот</i>	240 опфатени млади лица		
6-2	<i>(1) Внес, обработка и достава до ИЈЗ на РСМ на анкетен прашалник за задоволство на младите луѓе од условите и услугите во Советувалиштето за сексуално и репродуктивно здравје</i>	240		
6-3	<i>Дистрибуција на кондоми во координација со ИЈЗ и МЗ</i>			
6-4	<i>(2) СОП>Спроведено анкетно истражување , групни едукации, индивидуални едукации со примена на заместителна фармакотерапија</i>	16 групни едукации/ 8 индивидуални едукации		
Г.7	Постирање информативни материјали и документи на веб страната на ЦЈЗ Скопје и комуникација со медиумите		3	

Г.8	Учество во спроведување на <u>Обука за основните знаења за безбедност на храната, правила за добра хигиенска пракса и заштита на животната средина</u> - координација на активностите, предавања и испити на пријавените кандидати.			На територијата на Центарот ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ.
Г.9	Одбележување на Светските денови, недели во врска со здравјето координирано со ИЈЗ на СРМ и МЗ.			На територијата на Центарот ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ.
Социјална медицина со промоција на здравје				
Г.10	Изготвување на <u>анализи, извештаи и информации</u> во согласност со Националната годишна програма за јавно здравје на РСМ за 2020 година и на барање на МЗ на РСМ. Нивно доставување до МЗ и ИЈЗ на РСМ и поставување на веб страната на Центарот за јавно здравје Скопје.		6	На територијата на Центарот ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ.
Г.11	Координација, прибирање, компјутерски внес и обработка на податоци, утврдување на индикатори, анализа, подготовка и достава на Извештај за <u>скринингот на ракот на грлото на матката</u> во врска со спроведување на Програмата за рана детекција на малигните заболувања во СРМ.		37	На територијата на Центарот ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ.
Г.12	Координација на <u>скринингот на колоректалниот карцином</u> според Програмата за рана детекција на малигните заболувања во РСМ. Евиденција и известување за направените анализи на <u>ФОВ тестовите</u> .			На територијата на Центарот ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ.

ЗАБЕЛЕШКА: Работните задачи во доменот на (1) Здравствена едукација преку едукативни предавања за целни групи и (2) Социјална медицина со промоција на здравје, ќе бидат соодветно прецизирани и усогласени со Годишната програма за јавно здравје во РСМ за 2020 година.

1. Анализа за искористеноста на болничките капацитети во здравствените установи на територијата на ЦЈЗ-Скопје во периодот од 2019 година

Анализата изготвена со годишна динамика ја прикажува мрежата на болници според видот, нивната организациона структура и нивниот сместувачки капацитет. Болниците во Скопскиот регион се прикажани севкупно. Во Анализата, преку избрани индикатори е отсликана секоја болничка здравствена установа посебно. Анализата потврдува дека на територијата на Скопскиот регион постои широка мрежа на болнички здравствени установи од видот на универзитетски клиници, клинички болници, специјализирани болници, институт и општи болници. Во 2019 година, 170 662 лица биле лекувани во болничките одделенија

на скопските болници, вклучително и престој во болница поради породување и хоспитализација за рехабилитација и палијативна нега. Од нив, 23 401 пациент бил третиран во приватните болници и 147 261 во јавните здравствени установи. Вкупниот број на хоспитализации на 1000 жители е 82,2. Пресметани се следните индикатори за искористеност на капацитетите: број на зафатени постели во текот на годината, искористеност на капацитетот во денови, стапка на искористеност на капацитетот, стапка на празни постели, интервал на обрт, просечно траење на лекување, стапка на хоспитализација и зафатени постели на 1000 жители. Според извори на податоци и достапност: Евростат и Организацијата за економска соработка и развој (ОЕЦД) објавено 2013 година, просечната должина на престој во болница е генерално најголема кај оние пациенти кои страдаат од рак или проблеми поврзани со циркулаторниот систем.

3. Информација за болест или состојба по избор на секој Центар, во зависност од актуелноста, односно застапеноста во регионот: Информација за менталните заболувања на населението во Скопскиот регион во текот на 2019 година

Нашата анализа и другите истражувања покажуваат дека жените (62.3%) се помалку издржливи од мажите, но и младите лица на кои им е потешко да се справат поради помало искуство. Во ризична група спаѓаат и старите лица, особено лицата со дементност со стапка на морбидитет (0,05/1000 жители) од кој најзастапени се лицата над 75 годишна возраст. Од анализираните податоци може да се констатира дека вкупната стапката на хоспитализација на лекувани од ментални заболувања е 114/1000 жители. Од нив поголем број се жени со стапка од 116,9 /1000 жители и тоа над 75 годишна возраст. Во групата на менталните заболувања од вкупниот број најголем е бројот на оние кои се лекувале поради „Душевни растројства и растројства во обносните,, со стапка на морбидитет (3,9/1000 жители). Од истите најзастапена е возрасната група од 40-49 години. Тие во вкупно лекуваните болни од ментални болести учествуваат со 30,4%. По нив следуваат лица од возрасната група 30- 39 години со стапка од 5,5 /1000 жители или 20,6%. На трето место се лицата од 50 - 59 годишна возраст со процентуално учество од 19,5%. Проценето е дека 1 од 8 луѓе со психози бара професионална помош, а жените почесто бараат медицински третман против сите ментални болести, а не само психозите. Адолесцентите најмалку бараат професионална помош за психотичните состојби.

4. Информација за болестите на циркулаторниот систем во Скопскиот регион во периодот од 2017-2019 година

Информацијата за „Болести на циркулаторниот систем во Скопскиот регион“ од 2017-2019 година е изготвена од Центарот за јавно здравје – Скопје, Одделение за социјална медицина, бидејќи циркулаторните болести претставуваат значаен социјално-медицински проблем, не само поради бројноста во вкупниот број на заболени, туку затоа што, во оваа група на заболувања спаѓаат тешки заболувања кои во значајна мера го оневозможуваат поединецот во сите сфери на

неговото живеење. Од анализираните податоци во текот на анализираниот период може да се согледа следното: Бројот на заболувањата бележи тренд на пораст од година во година. Во вкупниот број на заболувања има преминација кај женскиот пол. Најзастапено поединечно заболување е „Есенцијалната или примарна хипертензија,,, која исто така бележи тренд на пораст од година во година, со истиот преобладачки женски пол. На второ место се наоѓа „Заболувањето на спроводливоста и кардијални аритмии,, и тоа повеќе кај женскиот пол. На трето место се наоѓаат „Други цереброваскуларни болести,,, но овој пат повеќе застапени кај машкиот пол. Најзасегната возрасна група е 65-74 години, а во 2018 тоа е групата 75 + години во примарната здравствена заштита. Бројот на лекувани болни во текот на 2019 година во болничката здравствена заштита е 72.295. Општата стапка на хоспитализација е 114,0/1000 жители. 15,5% биле пациенти кои имаат регистриран морбидитет од болести на циркулаторниот систем и имаат специфична стапка на хоспитализација од 17,7‰.

5. Информација за малигните заболувања во периодот од 2017-2019 година

Во Информацијата се дадени податоци обработени од 2580 обработени пријави за 2017, 2019 пријави за 2018 и 2952 за 2019 година, односно вкупно 8.451 обработени пријави за период од 2017 до 2019 година. Од прикажаните дванаесет најзастапени малигни заболувања во проценти во текот на овој три годишен период, најголем процент отпаѓа на ракот на дојка и тоа со 31% во 2017 година и 34% во 2018 и 2019 година. Потоа следи малигна неоплазма на бронхи и бел дроб со 14,8% застапеност во 2017 година и 12% во 2018 и 2019 година. На трето место по застапеност се наоѓа малигна неоплазма на простата (8,7% во 2017 година, 11,7 % во 2018 година и 9,3 % во 2019 година). Во однос на дистрибуција по пол, женската популација процентуално е позастапена од машката со 53% за 2017 и 2018 година и 55,6% во 2019 година. Кај жените ракот на дојка се наоѓа на прво место, а кај мажите ракот на белите дробови. Од застапеноста на малигните неоплазми по општини може да се заклучи дека процентуално се позастапени во поголемите и поурбаните општини во Скопскиот регион и тоа први пет општини со најголеми број на заболени се: Аеродром, Центар, Гази Баба, Карпош, Кисела Вода, а најмалку заболени има во Зелениково и Сопиште. Во 2017 година најголем процент на заболени имало во општина Карпош- 15,7 %, во 2018 година во општина Центар имало 18,5% и 16,1% во 2019 година во општина Аеродром. Наспроти нив најмал број на заболени во овој три годишен период е забележан во Зелениково и Сопиште.

6. Информација за состојбата со психози за населението од Скопскиот регион за 2019 година

Во 2019 година, во Скопскиот регион регистрирани се вкупно 799 психотични заболувања. Бројот на пријавени психози кај мажите (56,8 %) е поголем во однос на женскиот пол (43,2%). Во однос на брачната

состојба, бројот е најголем кај неженетите мажи (253) или со процентуален удел од 31,7% во вкупниот морбидитет. Според националната структура, најголем број психотични заболувања се регистрирани кај македонската популација со учество од 83,4% во вкупниот број пријавени болни за 2019 година во Скопскиот регион. Најголем број регистрирани пријави во Скопскиот регион за 2019 година има во општина Кисела Вода (136), општина Аеродром (133) и општина Карпош (125). Од групата на шизофренија, шизотипни и налудничави растројства (F20-F29), најголем удел има шизофренијата (F20) со учество од 67 % и преобладава кај машкиот пол, акутните и транзиторни психотични растројства учествуваат со 13,7 %, шизоафективните растројства се застапени со 7,2 %. Најголем број пациенти со шизофренија се регистрирани во старосната група од 50-54 години (51). Во РСМ во текот на 2019 година 78 лица со утврдена дијагноза од F00-F99 во вкупно утврден морталитет учествуваат со 0,4%.

7. Информација за состојбата со дијабет за населението од Скопскиот регион во текот на 2019 година

Редовното пријавување на дијабетот и правилното кодирање на дијагнозата е од значење за: проценка на товарот на дијабетот врз општеството на национално ниво; професионален пристап при планирање на здравствената заштита на населението (опрема, персонал и простор потребен за дијагностицирање, лекување и рехабилитација на пациенти); развој на превентивни стратегии и програми за превенција со цел да се спречи / одложи развојот на дијабетот и неговите компликации, со модифицирање на начинот на живот и напуштање на штетните навики (информации, здравствено образование, скрининг); проценка на спроведени програми за превенција; формулирање на здравствена политика и подобрување на организацијата на дијабетична здравствена заштита и почетна точка за епидемиолошки и клинички истражувања. Во Скопскиот регион се регистрирани вкупно 9537 дијабетичари за 2019 година. Најчест коморбидитет на регистрираните болни со дијабет тип 2 во Скопскиот регион за 2019 година е групата на заболувања на липопротеинскиот метаболизам и други липидемии (E78) - 52,12%. Следуваат есенцијална хипертензија (I10)-41,82% и хроничната опструктивна пулмонална болест (J44)-6,06%. Најчестите компликации од дијабет тип 2 кај пријавените пациенти за 2019 година во Скопскиот регион се: периферните циркулаторни компликации – E11.5 (46,19%), E11.3-офталмични компликации (35,72%) и E11.4 – невролошки компликации (18,09%). Покрај напредокот, постои голема некоординираност во пријавувањето на дијабетот во примарната здравствена заштита од една страна и секундарното и терциерно здравство од друга страна. Квалитетот на кодирање сеуште не е на високо ниво.

8. Извештај за хронична бубрежна болест за пациенти регистрирани во 2019 година

Во текот на 2019 година контролирани и обработени се вкупно 306 пријави за ХБИ од Скопскиот регион. Анализираниите податоци покажуваат дека мажите имаат поголема процентуална застапеност (52,2%), во однос на жените (47,7%) со ХБИ. Нашите анализи се поклопуваат со истражувањата во светот кои велат дека хроничното заболување на бубрезите е честа појава кај постари лица. Состојба на зголемена ранливост на физички стрес може да ја објасни зголемената процентуална зачестеност кај населението од урбаните општини (Чаир, Аеродром и Карпош) во однос на руралните. Од анализираниите податоци следува дека лицата од македонска националност кај кои е дијагностицирана ХБИ имаат најголемо процентуално учество од 67,0%. По нив следуваат лицата од албанска (23,9%) и ромска националност (2,9%). Постојат комплексни интеракции помеѓу биолошките фактори и културните, социоекономските влијанија на односот меѓу националната припадност и бубрежната болест. Според нашата анализа следува дека 25% од пациентите со ХБИ имаат претходно дијагностициран дијабет тип 2.

9. Информација за здравствени индикатори , 2009-2019 година, на подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје – Скопје

Во Скопскиот регион има незначително зголемување на процентот на хируршки инфицирани рани за 0,2% во 2019 година во однос на 2009 година. Во истражуваниот период од 2009 до 2019 година во Скопскиот регион има зголемен број на хируршки процедури извршени на болнички пациенти (на годишно ниво) во 2019 година за 62,08 % во однос на 2009 година. Стапката на аутопсии (%) на умрени во болниците во Скопје, во 2019 година е за 1.7% намалена во однос на 2009 година. Индексот на структура на живородени од мајки на возраст од 35+ години по години, во истражуваниот период изнесува 60,8% во 2019 година во однос на 2009 година. Во однос на живородени од мајки на 35+ години во РСМ, 60,1% се породени во Скопскиот регион. Во Скопскиот регион, во истражуваниот период 2009 - 2019 година, бројот на извршени царски резови е за три пати зголемен во 2019 година во однос на 2009 година. Бројот на сите живородени од мајки на возраст помала од 20 години, за период 2009-2019 година во Скопскиот регион е намален за 33,6% во 2019 година во однос на 2009 година. Бројот на абортуси кај сите возрасти кај жените во 2019 година е за 7,1% зголемен во однос на 2009 година. Споменатата стапка за број на абортуси на сите возрасти за период 2009-2018 година во однос на РСМ, учествува со 45,3% или скоро половина од жените абортусите ги вршат во Скопските болници. Бројот на абортуси во Скопскиот регион кај жените од 35+ години е зголемен за 25,63% во 2019 година во однос на 2009 година. Истите учествуваат со 46,2% во РСМ. Во Скопскиот регион, во истражуваниот период, податоците за родени деца со конгенитални аномалии од 2009 година кога истиот изнесувал 367, рапидно почнал да се зголемува за неколку пати, така да во 2015 година се искачил на 1288 деца родени

со конгенитални аномалии. После превземање на мерки од Министерството за здравство, бројот на децата родени со конгенитални аномалии се намалил за 33,7% во 2019 година во однос на 2015 година.

10. Мрежа на болнички здравствени установи за 2019 година во Скопскиот регион

Болничката здравствена заштита се спроведува во: универзитетски клиници, клинички болници, општи болници, специјални болници, заводи и институти. Во нашата земја постојат и болници кои според сопственоста се приватни, но се дел од мрежата на здравствени установи бидејќи даваат специфични услуги кои се плаќаат на товар на Фондот за здравствено осигурување. Трошоците во врска со болничкото лекување на осигурените лица се покриваат од задолжителното здравствено осигурување, како и со партиципацијата од пациентите, во согласност со законските одредби. Доколку пациентот не е здравствен осигуреник во нашата земја наплатата на услугата за лекување се врши приватно. Болниците се здравствени установи кои обезбедуваат хоспитална и специјализирана консултативна здравствена заштита како продолжение на дијагностика, третман и рехабилитација, иницирани на примарно ниво, или кога се потребни посебни услови во однос на персоналот, опремата, сместувањето и лековите заради сложеноста.

Во ова истражување претставено е просечното траење на лекување, искористеноста на болничките капацитети и интервалот на обрт на болничките постели во болничката здравствена заштита на Скопскиот регион за 2019 година. Најголем број лекувани болни има во ГОБ 8-ми Септември (14.338) од јавниот сектор и во Клиничка Болница Аџибадем Систина (13.177) од приватните болници. Функцијата на болничката постела во овие установи изнесува 39,3 и 114,6 соодветно. Во болничките капацитети за акутно лекување највисок процент на искористеност имаат: ЈЗУ Клиника за државна кардиохирургија (112,3%), ЈЗУ Клиника за реуматологија (113,7%), ЈЗУ Клиника за урологија (103,4%) и ЈЗУ Клиника за трауматологија 95,1%. Функцијата на болничката постела т.е бројот на пациенти по кревет е највисока во ЈЗУ Клиника за пластична и реконструктивна хирургија која имала 133, 1 пациент по кревет во 2019 година.

11. Информација за обемот и видот на здравствените услуги за специјалистичката здравствена заштита на подрачјето на Скопскиот регион за 2019 година

Од Информацијата може да се согледа следното: во јавните здравствени установи во 2019 година се остварени вкупно 1 428 585 посети кај лекар од кои 1.124.591 се први. Кај останати медицински работници се остварени 1.614.761 посети. Овие посети кај лекар се дадени од вкупно 221 лекар, од кои 196 се специјалисти, 6 лекари по општа медицина и 19 лекари на специјализација. Еден лекар остварил просечно 6464 посети годишно или 26,9 посети дневно. Најголем дел од посетите се реализирани во дејноста внатрешни болести, вкупно

437.209 или 30%. Од тоа најмногу од нив се остварени на Клиниката за кардиологија. Рендген дијагностика најмногу се правела во Радиолошкиот институт. Оваа специјалистичка гранка е на второ место по остварени посети. Хируршки болести се наоѓаат на трето место според бројот на посети кај лекар, а најголем дел се извршени во ГОБ 8-ми Септември на Одделот за урологија. Нервните болести се лекувале многу на Клиниката за неврологија. И овие посети се на четврто место по број на посети од вкупниот број направени посети. Во амбулантите за уво, нос и грло се остварени 69.513 посети кај лекар од кои најголем број се остварени во Здравствен Дом Скопје. Во приватните специјалистички ординации на подрачјето на Скопје е извршен следниот обем на работа: остварени се вкупно 513.364 посети кај лекар од кои 381.473 се први, а кај останати медицински работници се остварени 323.860 посети. Овие посети се дадени од 218 лекари од кои 204 се специјалисти, 7 на специјализација и 7 лекари по општа медицина. Еден лекар остварил просечно 2354 посети годишно или 9,8 посети дневно. Во дејноста внатрешни болести, вкупно се реализирани 107.505 посети или 21% најмногу од вкупниот број. Очните болести се на второ место по број на посети. Ординациите по гинекологија и акушерство се трети по број на посети. Анализата на приватните специјалистички ординации гледано по општини носи одредена специфика и затоа се прикажани посебно јавните, а посебно приватните здравствени установи. Ова е поради различниот концепт во давањето на овие услуги, релативно кусиот временски период на функционирањето на приватното здравство, разликите во просторните, техничко-технолошките разлики во поглед на опремата која се користи во приватните особено болнички установи па до односот лекар-пациент од социјален и културолошки аспект.

12. Публикација: Збирен извештај за вработен кадар во здравствените установи за 2019 година

Во установите кои спроведуваат здравствена дејност на подрачјето на Скопскиот регион во 2019 година биле вработени вкупно 14.459 лица. Од нив 69,2% биле здравствени работници, или 10.011 лица. Здравствените соработници учествувале со индекс од 8,2%, односно 1186 лица. Останати работници, т.е административно-финансиски работници, технички работници и хигиеничари, имало вкупно 3262. Тие биле 22,5% од вкупниот број на вработени во здравствениот сектор на подрачјето на Скопскиот регион. Бројот на здравствени работници го чинат: 5065 здравствени работници со висока стручна подготовка (50,6%), 163 здравствени работници со виша стручна подготовка (1,6%), 4783 работници со средна стручна подготовка (47,8%). Во болничката дејност на подрачјето на Скопскиот регион, работеле 47,0% од вкупниот број на вработени. Од нив 60,4% биле здравствени работници, 10,5% здравствени соработници и 29,0% останатите работници. Бројот на вработени во амбулантно-поликлиничката дејност во структурата на вкупно вработените во здравствениот систем на Скопскиот регион, учествува со индекс од 16,7%. Од нив, 87,8% биле здравствени работници, 1,0% здравствени соработници и 11,3% останати работници во здравството. На специјалистичко-консултативната дејност - во болниците на

подрачјето на Скопскиот регион, им припаѓаат 8,7% од вкупно вработените. Од нив 83,2% биле здравствени работници, 8,6% здравствени соработници и 8,2% останати работници во здравството. На специјалистичко-консултативната дејност - вон болниците на подрачјето на Скопскиот регион, им припаѓаат 15,2% од вкупно вработените. На фармацевтската дејност и припаѓаат 5,1% од вкупно вработените. На останатите здравствени дејности им припаѓаат 7,3% од вкупно вработените во здравството на подрачјето на Скопскиот регион. Од нив 39,8 % биле здравствени работници, 17,9% здравствени соработници и 42,3% останати работници во здравството.

13. Анализа на болничкиот морбидитет и морталитет во 2019 година за жителите од Скопскиот регион

Според оваа Анализа неоплазмите, C00-D48, се најчестата причина за хоспитализација на населението во Скопскиот регион во 2019 година Болестите на циркулаторниот систем, I00- I99, се втората најчеста причина за прием во болница. Болестите на генитоуринарниот ситем, N00-N99, стојат на третата позиција со индекс од 11.9%. Во текот на 2019 година болничка здравствена заштита користеле вкупно 130.175 лица, од нив 72.295 биле Скопски жители, 54.149 биле жители на Република Северна Македонија и 3.731 жители на други држави. Останува потребата да се постигне добра пракса за целосно и веродостојно известување преку Индивидуалниот извештај за стационарно лекувано лице и тесна соработка со ИЈЗ, Мој термин, Министерство за здравство , ДСЗИ и болничките установи.

14. Анализа на утврдениот морбидитет во амбулантно - поликлиничката дејност на подрачјето на Скопје за 2017-2019 година

Анализирањето на амбулантно-поликлиничкиот морбидитет на подрачјето на Скопје во последниве неколку години покажува прилично константен редослед и застапеност на поедини заболувања и групи заболувања, па дури и константност во возрастните групи засегнати со овие заболувања. Зголемувањето или намалувањето на поедини групи заболувања е мало и статистички незначајно. Ова особено е важно ако знаеме дека иако квалитетот на податоците кои доаѓаат од матичните доктори во последниве години е значајно подобрен, сеуште не е на највисоко ниво. Така, ако имаме зголемување на некое заболување или група заболувања тоа со сигурност не мора да е точно, бидејќи лекарот при евиденцијата во здравствениот картон можеби двапати завел конечна дијагноза за истото заболување. Ова особено се однесува на хроничните незаразни заболувања кои всушност се појавуваат и во оваа анализа (пример-есенцијалната хипертензија) Тоа никако не значи дека оваа Анализа не ги отсликува вистинските состојби во бројот и дистрибуцијата на регистрираните заболувања. Последниве децении се менува и пристапот кон проценката на здравствената состојба на населението која треба да ги земе во обзир не само заболувањата, туку и перцепцијата за здравје и кои атрибути за негово чување и подобрување им се достапни на населението. Значи, да се

потенцираат можностите за адаптација кон животните прилики и негување на здрав животен стил, консумирање на зеленчук и овошје, физичка активност и намалување на телесната тежина. Во дејноста општа медицина, сите овие години на прво место се болестите на циркулаторниот систем, а во 2019 има и благ пораст. Малите деца од 0-6 години и во 2017 - 2019 година најмногу боледувале од заболувања на респираторниот систем. Кај училишните деца и младина во периодот 2017- 2019 на прво место, сите години според бројот на регистрирани заболувања се болестите на респираторниот систем. Тие заземаат 43,3% од сите заболувања регистрирани кај оваа возрасна група. Утврдениот морбидитет кај жените покажува дека женската популација на Скопското подрачје најчесто користи услуги на гинеколог поради заболувања на генитоуринарниот систем со учество од 45,2 % од вкупно регистрираниот морбидитет во гинеколошките ординации на подрачјето на Скопје во 2019 година. Во стоматолошката здравствена заштита во последниве три години најчесто утврдено заболување е забниот кариес кој секоја година учествува со највисок процент, а најзасегнатата возрасна група 35-44 години, повеќе изразен кај лицата од машки пол.

15. ПРОМОЦИЈА НА ЗДРАВЈЕ СПРОВЕДЕНА ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ВО ПРВО ПОЛУГОДИЕ 2020 ГОДИНА

Поради Пандемијата со вирусот Covid -19, едукативните активности се спроведуваа во првото тримесечје од 2020 година, бидејќи установите во кои спроведувавме активности, беа затворени од Владата на РСМ, поради превентивни карантински мерки за заштита на здравјето на учениците. Податоците за промоцијата на здравјето и спроведените активности од центарот за јавно здравје Скопје се однесуваат на првиот квартал од 2020 година. Едукациите се спроведуваа согласно Планот за работа на ЦЈЗС и Националната годишна програма за јавно здравје за 2020 година во основните училишта, средните училишта, во установи за згрижување на мали деца од 1 - 6 години и во установите за згрижување на стари лица. Исто така, беа спроведени едукативни активности и по барање на установите во координација со општините на градот Скопје. За таа цел се спроведуваше здравствена едукација на сите популациони групи со одржување на предавања, трибини, индивидуални и групни едукации на населението. Па така, беа посетени 5 основни училишта со подрачните единици, 2 средни училишта, една детска градинка и една установа за згрижување на стари лица. Едукациите се спроведуваа и во Центарот за јавно здравје Скопје, во Советувалиштето за откажување од пушење и во Советувалиштето за сексуално и репродуктивно здравје. Поради пандемијата Covid – 19, беа спроведени едукативни обуки на здравствените работници во ЦЈЗС на тема: Превенција и заштита на населението од Пандемијата Covid – 19, поради вклучување на наш здравствен кадар во активностите на Одделението за епидемиологија при ЦЈЗС, едукација на вработени за земање на брис на терен во одредени пунктови на подрачјето на Скопје, едукација за мерење на базална температура на патниците кои давааат на Аеродромот во Скопје, како и активности во креирање на упати на Пациенти со Covid -19, одредување на изолација итн. Односно континуирана соработка

со „Мој термин“ при Министерството за здравство и со матичните доктори. Начелно, во Скопскиот регион едукациите во Основните училишта беа реализирани со 294 предавања, со опфат на 3407 ученици. На подрачјето на Скопскиот регион, во средните училишта беа одржани 29 предавања со опфат на 430 ученици. Во предучилишните Установи за згрижување на мали деца од една до шест години беа опфатени 284 деца со одржани 6 едукации. Беше одржано 1 предавања со опфат на 45 стари лица во еден старски дом. Во основните беа одржани вкупно 4 трибини со опфат на 102 ученици на теми поврзани со едукативните предавања според Планот за работа. Во Советувалиштето за откажување од пушење при Центарот за јавно здравје Скопје, беа одржани 2 групни предавања и беа анкетирани 13 лица. Во врска со спроведување на индивидуални едукации беа опфатени 4 лица, но веќе во април месец беа прекинати поради Пандемијата Covid -19. Бидејќи во Советувалиштето за сексуално и репродуктивно здравје при Центарот за јавно здравје Скопје, во првото тримесечје од 2020 година немаше интерес за негова посета, стручни кадри од нашето одделение го посетија СЕПУГС „Арсени Јовков“ во општина Бутел, при што беше спроведено анкетното истражување на 25 ученици на кои им беа дадени совети во врска сексуално и репродуктивно здравје.

Раководител
Доц. прим. д-р Валентина Симоновска